

QUẢN TRỊ CÔNG TY NIÊM YẾT KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

Ngày nhận: 01/10/2015
Ngày nhận lại: 11/01/2016
Ngày duyệt đăng: 10/5/2016
Mã số: 5-16-51

Nguyễn Thế Bình ()*

Tóm tắt: Xây dựng và thực thi các nguyên tắc quản trị hướng tới cân bằng lợi ích giữa các bên liên quan, qua đó đảm bảo cho sự hoạt động tốt của công ty và quyền lợi của cổ đông là mục tiêu qua trọng trong quản trị công ty (QTCT) niêm yết. Tuy nhiên, hoạt động này tại các công ty niêm yết của Việt Nam chưa được đánh giá cao. Chính vì vậy, hoàn thiện QTCT niêm yết hướng tới những chuẩn mực quản trị hiện đại phù hợp với thông lệ quốc tế và khu vực là một trong những yêu cầu đặt ra trong bối cảnh hiện nay. Bài viết được thực hiện dựa trên những khảo cứu về kinh nghiệm trong hoạt động QTCT niêm yết của Australia và Thái Lan qua đó, rút ra một số bài học cho Việt Nam liên quan đến sự đa dạng và tính độc lập của HĐQT, hoàn thiện hành lang pháp lý, minh bạch và các yêu cầu thông tin báo cáo, đẩy mạnh hoạt động đào tạo..

Từ khóa: Công ty niêm yết, quản trị công ty, thị trường chứng khoán.

Đặt vấn đề

QTCT hiệu quả là một trong những yếu tố quan trọng cho sự thành công của một doanh nghiệp. Tuy nhiên tại Việt Nam, khái niệm "QTCT" còn khá mới. Nhiều người quản lý vẫn còn lẫn lộn giữa QTCT với quản lý tác nghiệp (quản lý điều hành doanh nghiệp sản xuất, marketing, nhân sự...). Theo báo cáo của Ngân hàng Thế giới (WB) về QTCT ở Việt Nam, các nguyên tắc về QTCT chưa được tuân thủ, còn nhiều lỗ hổng từ khuôn khổ pháp lý cho đến cách vận hành của doanh nghiệp. Nghiên cứu của Tổ chức tài chính Quốc tế tại Đông Á - Thái Bình Dương (2013) (International Finance Corporation - IFC) trong "Báo cáo thể điểm QTCT" về QTCT ở Việt Nam cho thấy có nhiều vấn đề nghiêm trọng trong QTCT, sự khác biệt giữa tuân thủ luật pháp và thực thi trong thực tế, hệ thống kiểm soát nội bộ yếu, các chính sách bảo vệ cổ đông nhỏ chưa rõ ràng, thiếu cơ chế công bố thông tin minh bạch. Đặc biệt là thiếu nhiều khuôn khổ luật pháp để hướng dẫn và

kiểm soát cũng như vấn đề cơ chế thực thi luật pháp và quyền sở hữu. Trong khi đó, hệ thống QTCT niêm yết Australia được đánh giá là một trong những hệ thống tiên tiến hàng đầu thế giới với nhiều ưu điểm như quy định pháp luật chặt chẽ, vai trò của thành viên độc lập trong hội đồng quản trị (HĐQT) được chú trọng, tính đa dạng của HĐQT được đề cao, việc công bố thông tin hiệu quả. Những lợi thế này xuất phát từ một mô hình QTCT phù hợp, với sự tách biệt rõ ràng giữa quyền sở hữu và quản lý cũng như kinh nghiệm phát triển thị trường chứng khoán khá lâu đời. Thái Lan là một trong 6 nước đầu tiên tham gia thể điểm QTCT ASEAN và các doanh nghiệp của Thái Lan đạt điểm cao nhất 75,4 % (2011), trong khi đó điểm quản trị của Việt Nam chỉ đạt 33,9%, xếp thấp nhất trong các nước tham gia theo Báo cáo Thể điểm QTCT ASEAN của Diễn đàn thị trường vốn khu vực ASEAN (ACMF). Những dữ liệu này cho thấy một sự cần thiết cần phải cải thiện và nâng cao hiệu quả QTCT trong cộng đồng doanh nghiệp và doanh nhân Việt Nam, nhất là các công ty